

Haavoittuvassa asemassa olevien tavoittaminen, hyvinvointi ja osallisuus

Hyvinvointialueen vakiinnuttamisrahalla rahoitettu hanke 2024

Emmi Fjällström, Jeannette Semeri ja Tuula Carroll
Loppuraportti 31.1.2025

TKI-yksikkö
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso

Hankkeen lähtökohdat

Kohderyhmät

Hankkeen varsinainen kohderyhmä on haavoittuvassa asemassa olevat työikäiset Päijät-Hämeen alueen asukkaat.

Lisäksi kohderyhmänä ovat alueen päättäjät sekä työssään haavoittuvassa asemassa olevia kohtaavat eri tahojen työntekijät ja viranomaiset järjestöissä ja julkisella sektorilla.

Tavoitteet

- 1.Vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien, työikäisten alueen asukkaiden osallisuuden kokemusta
- 2.Tukea sosiaalipalveluja ja kolmannen sektorin palveluja osallisuustyökalujen käyttöönottamisessa ja osallisuustiedon hyödyntämisessä palvelujen kehittämisessä sekä luoda rakennetta osallisuustiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen tulevaisuudessa
- 3.Kehittää mallia yhteisösosiaalityön ja etsivän työn toteuttamiseen hyvinvointialueella
- 4.Vahvistaa työntekijöiden ja päättäjien tietoa kohderyhmän osallisuudesta ja sen merkityksestä hyvinvoinnille
- 5.Lisätä luottamusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden ja hyvinvointialueen välillä.

Hankkeen toimenpiteet

1. Osallisuustyökalujen testaaminen ja käyttö sosiaalipalvelujen vaikuttavuuden mittaamisessa yhdessä työntekijöiden kanssa. Kehitetään rakennetta siihen, miten sosiaalipalveluissa voidaan jatkossa tuottaa ja hyödyntää osallisuustietoa itse.
2. Kolmannen sektorin palveluntuottajia tukeminen osallisuutta mittaavien menetelmien käyttöönottamisessa. Kehitetään rakennetta siihen, miten kolmannen sektorin palveluissa tuotetaan ja hyödynnetään osallisuustietoa itsenäisesti (tai toisten järjestöjen tuella)
3. Tuetaan sekä hyvinvointialueen että kolmannen sektorin palveluntuottajia kehittämään toimintaansa siten, että palvelut vahvistavat nykyistä suunnitelmallisemmin osallistujien osallisuuden kokemusta. Hyödynnetään esim. THL:ssa osallisuuden vahvistamiseen kehitettyjä työkaluja.
4. Jalkaudutaan hyvinvointialueella palveluihin, joissa kohdataan haavoittuvimmassa asemassa olevia alueen asukkaita. Kehitetään etsivän työn ja yhteisösosiaalityön toimintamallia yhteistyössä muiden tahojen kanssa.
5. Hankkeessa vahvistetaan haavoittuvassa asemassa olevia kohtaavien työntekijöiden ja viranomaisten tietoa kohderyhmän osallisuudesta sekä sen edistämisen menetelmistä koulutuksen avulla sekä juurrutetaan osallisuutta edistävät keinot osaksi jatkuvaa toimintaa.
6. Lisätään yhteistyötahojen ja päättäjien tietoa osallisuuden merkityksestä viestinnän keinoin.

Hankkeen hyödyt

Tavoite	Hyöty	Toteuma
Palvelun vaikuttavuuden mittaaminen osallisuusindikaattorilla (HVA)*.	Palvelujen vaikuttavuus lisääntyy, kun osallisuuden kokemuksen vahvistamiseen kiinnitetään enemmän huomiota	Osallisuuden kokemuksen muutoksesta saatu tieto kattaa kaikki työpajat. Työpajojen toiminnassa saatu esiin osallisuuden kokemuksen muutos pistemääräisesti sekä tietoa toiminnan vaikutuksesta osallisuuden kokemukseen. Työikäisten palveluiden kanssa tuloksia on tarkasteltu joulukuussa laajasti. Tulosten analysoiminen jatkuu vuonna 2025. Ymmärrys haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden kokemuksen merkityksestä on lisääntynyt, ja osallisuusindikaattori on tullut tutuksi (esim. V.2024 mittarikyselyn perusteella). Osallisuustietoa on hyödynnetty useiden hankehakemusten suunnittelussa.
Osallisuusindikaattorin käyttöönoton laajentaminen ja tukeminen sosiaalipalveluissa (kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus)	Mukana olevat palvelut saavat positiivisen kokemuksen osallisuuskyselyn itsenäisestä toteutuksesta ja hallinnoinnista ja tuovat esiin tarpeita jatkokehittämistä varten.	Osallisuusmittaukset ovat toteutuneet kaikilla alueen työpajoilla kaksi kertaa, jolloin saadaan tietoa osallisuuden kokemuksen muutoksesta. Vastauksia kuntouttavasta työtoiminnasta
Osallisuusindikaattorin käyttöönoton laajentaminen ja tukeminen järjestöissä.	Yhdenmukainen mittaustapa mahdollistaa järjestöille toiminnan vaikuttavuuden näkyväksi tekemisen. Tiedon, yhteistyön ja luottamuksen lisääminen kolmannen sektorin toimijoiden ja hyvinvointialueen välillä	Osallisuusmittauksiin osallistui 5 järjestöä, joista 4 käytti osallisuuskyselyä ja 1 osallisuusindikaattoria tiedon keruuseen. Järjestöjen kokemuksista osallisuusmittauksista kerätään tietoa yhteistyössä LUOVA-hankkeen kanssa edelleen vuonna 2025 jatkavassa Osallisuuden voima -hankkeessa. Tuetaan hyvinvointialueen osallisuustyön verkostoitumista myös järjestöjen kanssa. Jatketaan osallisuusmittausten tarkastelua siitä näkökulmasta, miten ne ovat hyödyntäneet mittauksilla saatavaa tietoa ja miten osallisuuden mittausta tulee jatkossa kehittää, jotta se tukee järjestöjen toimintaa.
Etsivän työn ja yhteisösozialiteetin mallin rakentaminen yhteistyössä palvelujen kanssa	Etsivän työn kehittäminen on käynnistynyt ja se on kiinnittynyt hyvinvointialueen olemassa olevaan toimintaan. Pilottien käytännön kokemusten avulla on saatu tuotua esiin etsivän työn hyötyjä ja mahdollisuuksia.	Hanke on tuottanut ja välittänyt edelleen eri toimijoille etsivän sosiaaliteetin sekä eri toimijoiden tiedossa olevista tarpeista. Etsivän työn jalkautuminen alueen 4 ruokajakeluun 26 kertaa, 2017 kohtaamista ruoka-apua hakevien ihmisten kanssa. Jalkautumisen kokemuksia on vaihdettu sekä työikäisten- että ikääntyneiden palveluiden asiakasohjauksen sekä RRP-hankkeiden kanssa. Erilaisiin verkostoihin osallistumalla sekä tutustumalla eri toimijoiden työhön on saatu paljon tietoa, jota voidaan hyödyntää Päijät-Hämeen etsivän työn mallin suunnittelussa.

Osallisuusmittausten oppeja lyhyesti 2024

Hyötyjä ja onnistumisia

- Osallisuuden kokemuksen muutoksesta ja toiminnan vaikutuksesta osallisuuden kokemukseen saatiin tietoa enemmän Kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus olivat motivoituneita sekä keruussa että tulosten käsittelyssä
- Monikielinen kysely tuottaa tietoa entistä laajemmin (arabia, farsi, kurdi/sorani, englanti, venäjä, ukraina)
- Palvelut kokivat kyselyn tuottavan hyödyllistä tietoa
- **Tuottaa tärkeää tietoa osallisuudesta ja hyvinvoinnista aikana, jolloin hyvinvointialueiden ja järjestöjen toimintaan sekä sosiaalietuuksiin kohdistuu suuria muutoksia ja paineita**

Haasteita ja kehitettävää

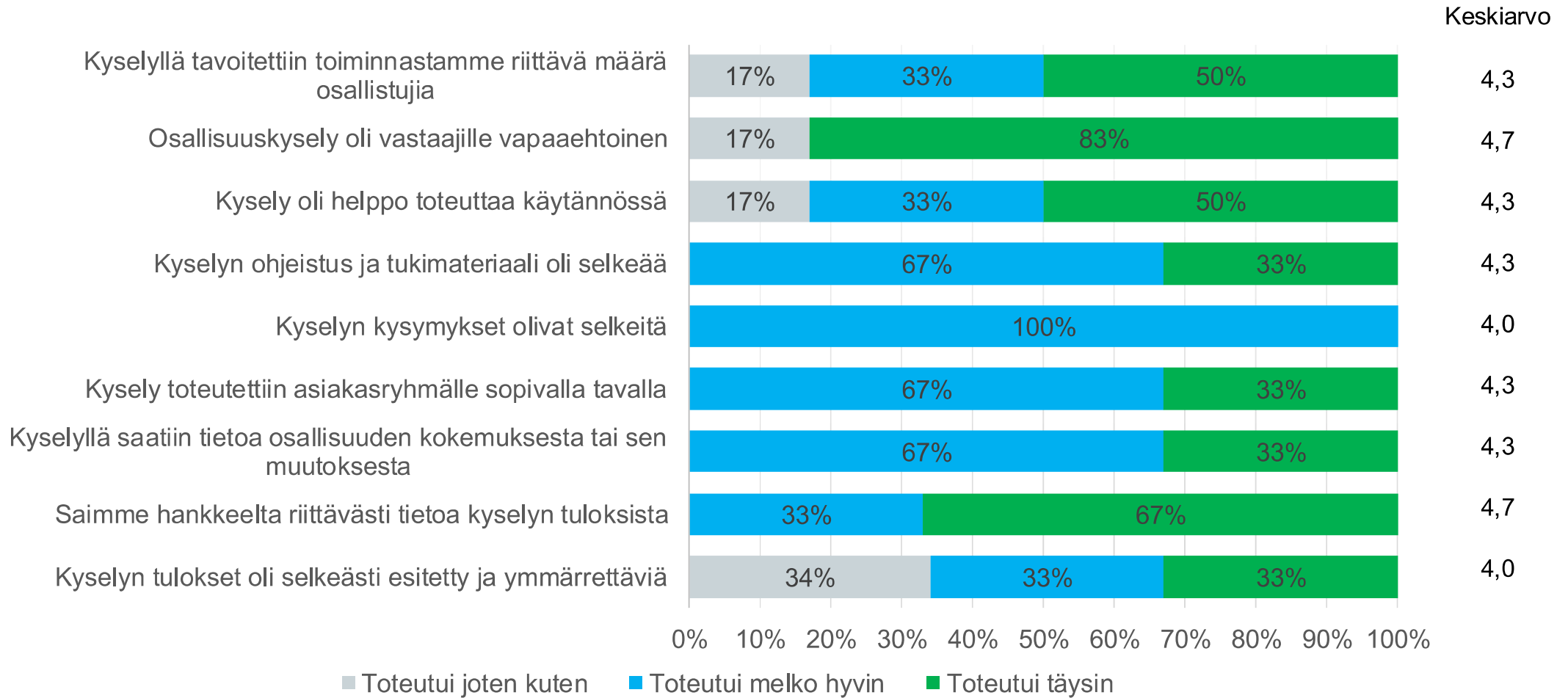
- Tämänhetkisillä työkaluilla manuaalisen työn määrä suuri
- Tulosten jalkauttaminen kannattaa tehdä työparin kanssa ja varata aikaa edelleen tietojen analysointiin
- **Tarvitaan tukea tiedon ja toiminnan vaikuttavuuden analysointiin: mistä tulokset tosiasiallisesti kertovat? (THL)**
- Tulosten laskeminen ei viittaa suoraan palvelun epäonnistumiseen: suuri vastuu tulosten tulkinnassa ja niistä viestimisessä.
- Järjestöjen tarpeet tiedon keräämiselle sekä vastaajamäärät vaihtelevat (millaisesta tiedosta järjestöt hyötyvät ja mikä ns. yhteinen minimitietomäärä jatkossa)

Työ jatkuu

- **Osallisuuskyselyiden tulosten raportointi ja julkistus tapahtuu keväällä 2025**
- Osallisuuskyselyn tulosten käsittelyn ja analysoinnin sujuvoittamiseksi tulossa tietojenkäsittelyn opinnäytetyö (XAMK) - automatisoitu tiedon siirtäminen excel -raporteilta Power BI-järjestelmään.
- **Osallisuuden voima –hanke maaliskuu 2025 – syyskuu 2027, kerääntyvä tieto haavoittuvassa asemassa olevien osallisuudesta ja hyvinvoinnista osaksi hyte- ja osallisuusjohtamista ja rakenteellisen sosiaalityön tietoa**
- Kehitetään tietotuote Päijät-Hämeen toimijoiden käyttöön

Miten arvioisit seuraavia asioita osallisuuskyselyn toteutuksessa?

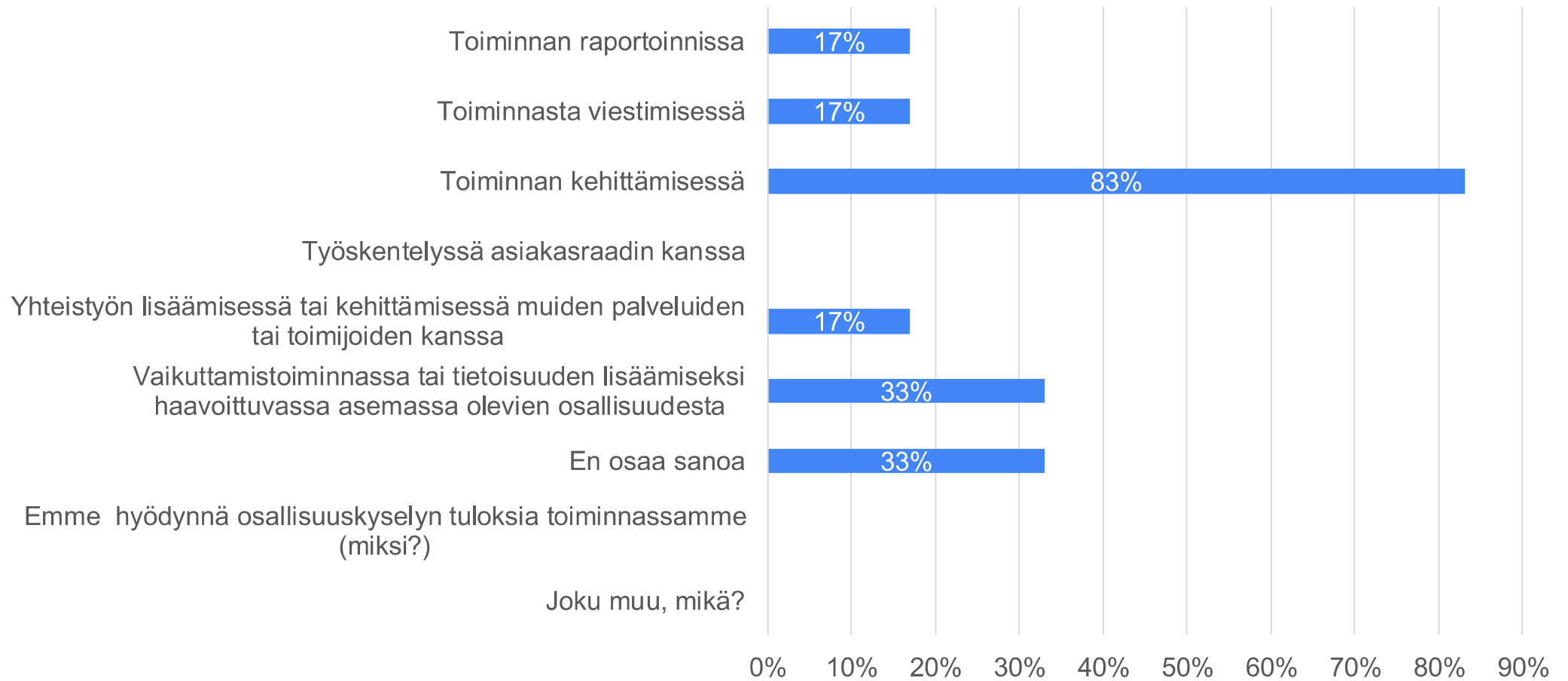
Vastaajien määrä: 6

Miten aiotte hyödyntää osallisuuskyselyn tuloksia?

Voit valita useita vaihtoehtoja

Vastaajien määrä: 6, valittujen vastausten lukumäärä: 12

Tuloksia: toiminnan vaikutus osallisuuden kokemukseen

(Tarkastetut Open AI -tiivistelmät)

Järjestöt

Vastaajat, jotka kokevat toiminnan vaikuttaneen positiivisesti:

- lisännyt yhteisöllisyyttä, tarjonnut merkityksellisyyttä ja tuonut henkistä vahvuutta.
- Mahdollisuus kokea kuuluvansa johonkin, parantanut sosiaalisia kontakteja ja tarjonnut turvallisuuden tunnetta.
- Toiminta tärkeää sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseksi ja uusien ihmisten tapaamiseksi
- Toiminta on edistänyt henkilökohtaista kasvua ja itsearvostusta.

Vastaajat, jotka eivät koe toiminnalla olevan vaikutusta:

- Järjestön toiminnalla ei ole ollut merkittävää vaikutusta osallisuuden tunteeseen esimerkiksi siksi, että toimintaan osallistuu vain harvoin.

Työikäisten palvelut

Vastaajat, jotka kokevat toiminnan vaikuttaneen positiivisesti:

- Palvelut ovat lisänneet heidän sosiaalisia kontaktejaan ja tunnetta kuulumisesta yhteisöön. Osallistuminen on tuonut arkeen rytmiä, mielekästä tekemistä, ja mahdollisuuden tavata uusia ihmisiä.
- Tukea ja ohjausta arjen asioissa, mikä on lisännyt itsevarmuutta ja hyvinvointia. Tämä on auttanut heitä tuntemaan itsensä osallisiksi yhteiskunnassa.
- Palvelut ovat parantaneet mahdollisuuksia vaikuttaa omiin olosuhteisiin ja saaneet tuntemaan itsensä tarpeellisiksi ja arvostetuiksi.

Vastaajat, jotka eivät koe toiminnalla olevan vaikutusta:

- Jotkut kokevat, että palveluilla ole ollut merkittävää vaikutusta osallisuuden tunteeseen tai että palvelu ei ole vaikuttanut heihin millään tavalla.
- Ei ole ollut mukana tarpeeksi kauan mukana toiminnassa tunteakseen sen vaikutuksia.
- Ei ole varma palvelun vaikutuksista tai on ristiriitaisia tuntemuksia sen hyödyistä.

Osallisuusmittausten tuki ja tulosten tarkastelu

Osallisuusmittausten tuki

- 5 järjestöä, 20 suunnittelutapaamista.
- Työikäisten palvelutuotanto: 3 suunnittelutapaamista, 5 etäklinikkaa (elo-syys, 42 osallistujaa)
- THL koulutus 7.10. (tallennettu), osallisuustiedon tulkinta (30 osallistujaa)

Tulosten tarkastelu yhdessä asiakkaiden ja työntekijöiden kanssa:

Mistä tulokset kertovat? Mikä toiminnassa vaikuttaa osallisuuden kokemukseen?

- **Tuloksia käsiteltiin 6 työpajan kanssa:** Iitti, Hartola, Sysmä, Hollola, Lahti, Asikkala (etä) (mukana asiakkaita ja työntekijöitä)
- **Työikäisten palveluiden kanssa 4 tilaisuudessa** (palveluesimiehet 12.12., esimiesten työkokous 12.12., tiimivastaavat/työpajat 16.12. sekä laajennettu jory 17.12.)
- **2 järjestön tuloksia käsitelty** (asiakkaita ja työntekijöitä), sovitaan myös lopuille 3:lle käsittely keväällä 2025

Viestintä, julkaisut ja tiedotteet

Julkaisut

- Osallisuuden versoja 2023 –raportti (toukokuu 2024)
- Tulossa luku teokseen Näkökulmia sosiaalityön vaikuttavuuteen (Vastapaino, 2025)

Helsingin yliopiston käytäntötutkimukset aiheista keväällä 2025

- Haavoittuvassa tilanteessa olevien osallisuuden kokemukset Päijät-Hämeen hyvinvointialueella (Pienet onnistumistarinat)
- Yksinäisyys ja osallisuus (Osallisuuskyselyiden alku- ja kertavastaajat vuosina 2023 ja 2024)

Tiedotteet ja blogit

[Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä Osallisuus sosiaalityössä \(tammikuu 2024\)](#)

[Paijatha verkkosivu: Vaikuttavan sosiaalityön jäljillä tutkimuspäivillä \(helmikuu 2024\)](#)

[Paijatha verkkosivu: Tuulensuojassa on lämpöä ja turvaa jos kotia ei ole \(maaliskuu 2024\)](#)

[THL-blogi: Osallisuustieto tukee sosiaalipalvelujen vaikuttavuutta hyvinvointialueella \(toukokuu 2024\)](#)

[Paijatha Facebook: Asunnottomien yö minitiedote \(lokakuu 2024\)](#)

[Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä Sosiaalityö vahvistaa osallisuutta \(elokuu 2024\)](#)

[Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä Asunnottomuus – viheliäinen ongelma \(marraskuu 2024\)](#)

[Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä Luottamus rakentuu kohtaaminen kerrallaan - etsivää sosiaalityötä kehittämässä \(marraskuu 2024\)](#)

Tapahtumat ja tilaisuudet

Järjestimme

- Maaliskuu 2024 Helsingin yliopiston käytäntötutkimusten esittelyt Työikäisten haavoittuvassa asemassa olevien osallisuus, koronan vaikutus
- 27.5. ja 21.8. Työikäisten omatyöntekijöiden aamukahvitapaamiset, jalkautumisen ja etsivän työn kokemusten vaihto (18)
- 18.10. Asunnottomien yö ”Miltä vapautuminen näyttää?” kohtaamis- ja keskustelupiste (50) (Vapauttamisverkosto)
- 28.11. Luottamus-seminaari (Avainsäätiö, DILA) (52)
- Valtakunnalliset etsivän ja löytävän työn foorumit (3) (Verso, Pikassos) (250)

Puheenvuoromme

- 15.2. Sosiaalityön tutkimuksen päivät Tre (työryhmä) (30)
- 5.3. Osallisuustutkijoiden seminaari (THL) (18)
- 22.5. NEAR-hankkeen KV seminaari (Lahti) (30)
- 14.6. ISO:n webimaari Vaikuttavaa rakenteellista sosiaalityötä
- 12.9. Lahden tiedepäivä (työryhmä) (30)
- 19.9. Sonetbotnia ajankohtaiskatsaus
- 7.11. Asumisneuvojien valtakunnalliset päivät (Lahti) (180)
- 15.11. Verson aamukahvit (42)

Osallistuimme tapahtumiin mm.

- 14.2. VAT-päivät TRE
- 15.-16.2. Sosiaalityön tutkimuksen päivät TRE
- 28.-29.9. Osaamiskeskuspäivät (Kotka)
- 8.-9.10. Vaikuttavuuden tutkimuksen päivät (Kuopio)

Muu yhteistyö & hankkeet

Osallisuuden vahvistaminen ja mittaus

- Luova-hanke (Avainsäätiö & DILA) (4)
- Vertaisverkko-hanke (Verso & Hgin diakonissalaitos) (2)
- NEAR-hanke (Verso ja LAB) (yhteinen harjoittelija keväällä 2024)
- Osallisuusohjelma-hanke (6)
- HYTE-kysely (2)
- HML Kohti uutta-hanke (Kotoutumisen edistäminen) (2)
- Muita: Yhdessä Päijät-Häme, YHTA-hanke, HYTE-palvelutarjotin, ETU-hanke, ME-säätiö, Lempäälän lastenkulttuurikeskus Piipoo (Pienet onnistumistarinat)

Etsivä työ

- RRP varhaisen tuen hankkeet (10)
- P-Savon RRP varhainen tuki (4)
- Valtakunnallinen HVA työkäisten etsivän työn verkosto (3)
- Muita: Tukialus, Itä-Uusimaan etsivä työ, P-H ruoka-apuhanke, Lahden nuorten jalkautuvan työn verkosto ja etsivä nuorisotyö, Etsikko,

Osallisuustiedon hyödyntäminen hankesuunnittelussa

- Osallisuuden voima
- Vertaisverkko
- Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen
- Yhdenvertaisuuden ytimessä